

BOLVADİN ARAŞTIRMALARI

1

EĞİTİM
yayınevi

**Bolvadin
Araştırmaları**

BOLVADİN ARAŞTIRMALARI

Bolvadin’de Mimari Yapı, Eğitim, Karabađlar, Halk Kùltürü, Dil ve Edebiyat, Tarım, Odalar ve Vakıflar, Çocuk Eđitimi, Pazarlama ve Halkla İlişkiler, Kalkınma ve Analiz, Hayvancılık, Nüfus Hareketleri, Dini Hayat, Yetiřkin Eđitimi, Toplumsal Hayat ve Din İlişkisi, Enerji, Bolvadin’in Sosyo-Ekonomik Analizi, Bolvadin Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Bolvadin, Bolvadinli Din Adamları, Antik Dönemde Bolvadin, Eber Gölü, İpek Yolu, 1700-1800 arası Bolvadin, Cumhuriyet Dönemi İlk Yıllarında Bolvadin, Bolvadin ve Yer altı Zenginliđi, Selçuklu Dönemi Bolvadin

Editörler: Prof. Dr. Mustafa GÜLER – Prof. Dr. Cantürk KAYAHAN

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya AYDOĞAN

Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf YAVUZ

Sayfa ve Kapak Tasarımı: Yusuf PEKTAŐ

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 14824

E-ISBN: 978-605-7557-54-4

Kùtùphane Kimlik Kartı

BOLVADİN ARAŞTIRMALARI

Bolvadin’de Mimari Yapı, Eğitim, Karabađlar, Halk Kùltürü, Dil ve Edebiyat, Tarım, Odalar ve Vakıflar, Çocuk Eđitimi, Pazarlama ve Halkla İlişkiler, Kalkınma ve Analiz, Hayvancılık, Nüfus Hareketleri, Dini Hayat, Yetiřkin Eđitimi, Toplumsal Hayat ve Din İlişkisi, Enerji, Bolvadin’in Sosyo-Ekonomik Analizi, Bolvadin Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Bolvadin, Bolvadinli Din Adamları, Antik Dönemde Bolvadin, Eber Gölü, İpek Yolu, 1700-1800 arası Bolvadin, Cumhuriyet Dönemi İlk Yıllarında Bolvadin, Bolvadin ve Yer altı Zenginliđi, Selçuklu Dönemi Bolvadin

Kaynakça var, izin yok.

E-ISBN: 978-605-7557-54-4

BOLVADİN BELEDİYESİ ve BOLVADİN KENT KONSEYİ

ULUSLARARASI BOLVADİN SEMPOZYUMU

Web sayfası. bolvadinsempozyumu.com

Copyright © Bu kitabın Türkiye’deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi’ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mechanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Rampalı İş Merkezi Kat: 1 No: 121

Tel: 351 92 85 • Meram/KONYA

E-mail: bilgi@egitimyayinevi.com

İçindekiler

BOLVADİN MENZİLİNİN OSMANLI HABERLEŐME SİSTEMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ (1708-1728)	10
KIRIM SAVAŐI SONRASINDA ANADOLU'YA GÖÇ EDEN SİLİSTRELİ MUHACİRLERİN İSKÂNİ	38
IPSOS SAVAŐI (MÖ 301) VE BOLVADİN	65
KÖY ODALARI VE BENZER BİR TAKIM MÜESSESELER (ODALARLA AHİLİK ARASINDA SİYASİ, İKTİSADİ VE KÜLTÜREL ÖRTÜŐMELER)	81
BOLVADİN BELEDİYE TABİPLİĞİNE YAPILAN ATAMALAR VE KARŐILAŐILAN SORUNLAR (1899-1910)	100
19. YÜZYIL ORTALARINDA BOLVADİN KAZASININ NÜFUSU VE NÜFUS ÖZELLİKLERİ	122
BOLVADİNLİLERİNİN ANILARINDA MİLLİ MÜCADELE	174
ANONİM BİR MENÂZİL-İ HÂCC'A GÖRE KUTSAL YOLCULUĞUN KARAHİSAR-I SAHİB'DE Kİ DURAK NOKTALARI: MENÂZİL-İ HÜSREV PAŞA, MENÂZİL-İ BOLVADİN VE MENÂZİL-İ İŐHAKLI	215
PAZARLANABİLİR ÜRÜNLERİ AÇISINDAN BOLVADİN SWOT ANALİZİ	243
BOLVADİN'DE MUKİM KARABAĞ AŐİRETİNİN İSKANI, İKTİSADİ VE SOSYAL TARİHİ	258
YÖRÜKZADE'NİN BELGELERİNDE 'BOLVADİN MEDARİS-İ İLMİYESİ	289
SELÇUKLU HARP SANATININ İNCELENMESİ; 1116 BOLVADİN MUHAREBESİ ÖRNEĞİ	329
BOLVADİN VE YÖRESİNİN İKLİMİ	357
BOLVADİN VE ÇEVRESİNİN JEOMORFOLOJİSİ	390
TELEVİZYONDA YAYINLANAN GEZİ VE KÜLTÜR PROGRAMLARINDA FOLKLORUN SUNUMU VE TEMSİLİ: BOLVADİN ÖRNEĞİ	416
EVLİYÂ ÇELEBİ SEYAHATNÂMESİ'NE GÖRE KARAHİSÂR-I SÂHİB COĞRAFYASI VE BOLVADİN	432
ÇOCUK VE GENÇLERİ MADDE BAĞIMLILIĞINDAN KORUMAK	476
BOLVADİN ASKERLİK ŐUBESİNE AİT BAZI YAZIŐMALAR (1920)	491
BOLVADİN BÜYÜKKARABAĞ'DA ÖLÜMLE İLGİLİ UYGULAMA VE İNANIŐLAR	508
BOLVADİN'DETOPLUMSAL DEĐİŐME VE DİN	523
13. YÜZYIL BOLVADİNLİ FİLOZOF ESİRÜDDİN EBHERİ'NİN HİDAYETÜ'L-HİKME'SİNDE ZAMAN VE MEKÂN	536
ÇOCUK VE GENÇLER ARASINDA ŐİDDETİN YENİ YÜZÜ: SİBER ZORBALIK VE SİBER MAĞDURİYET	553
İSLAM'IN İLK ÜÇ ASRINDA BOLVADİN	565

OSMANLI DÖNEMİNDEN CUMHURİYETE BOLVADİN'İN DEMOGRAFİK VE İDARİ YAPISI (1876-1922).....	583
MİLLÎ MÜCADELE'DE BOLVADİNLİ DİN ADAMLARI OSMANLI	624
1739'DA BOLVADİN'E ÇEKİLEN BİR EŐKIYANIN İSYANINA KARŐI ALINAN TEDBİRLERİN AMİD MAHKEMESİ'NE YANSIMLARI	665
MALAZGİRT ZAFERİ, BOLVADİN DEMOGRAFİK YAPISINA ETKİSİ VE KÜLTÜREL YANSIMLARI	688
BOLVADİNLİ KADINLARIN MİLLÎ VE DİNÎ KÜLTÜRÜN AKTARILMASINDAKİ ROLLERİ	706
CUMHURİYET DÖNEMİ TESCİLLİ BOLVADİN CAMİLERİ.....	744
ÖĞRENCİLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ VE DERSE KATILIMLARININ İNCELENMESİ: BOLVADİN MYO ÖRNEĞİ.....	766
BOLVADİN KENTİNDEKİ KÜLTÜREL KİMLİĞE SAHİP SİVİL MİMARİ ÖRNEĞİ OLAN KONAK YAPILARININ PLAN BAKIMINDAN ANALİZİ	794
BOLVADİNLİ BİR MÜDERRİSİN PORTRESİ: YUNUSZADE AHMED VEHBİ EFENDİ'NİN (1870-1938) HAYATI VE MUHTELİF DERGİLERDE YAYINLANAN YAZI VE ŐİİRLERİNİN TANITIMI	829
CHP TEFTİŐ RAPORLARINA GÖRE BOLVADİN	869
ANATOLİKON THEMASI BAĞLAMINDA POLYBOTOS (BOLVADİN) VE ÇEVRESİ (VII.-XI. YÜZYILLAR).....	906
ÜSKÜPLÜ HÂFİZ FERİD VE BOLVADİNLİ YUNUSZÂDE AHMED VEHBİ'NİN "SÜKKÂN-I SEMÂ" KONUSUNDAKİ GÖRÜŐLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	963
AFYONKARAHİSAR İLİ İÇİN FARKLI İÇ ORTAM SICAKLIĞINA GÖRE ISITMA AMAÇLI ENERJİ DEĞİŞİMİNİN ARAŐTIRILMASI	987
RESMİ BELGELERE GÖRE AFYON/BOLVADİN ŐEHİTLERİ ÜZERİNE İSTATİSTİKİ BİR İNCELEME(ÇANAKKALE ŐEHİTLERİ ÖRNEĞİNDE)	1006
SON KALE BOLVADİN'DE DAĞLIÇLAR	1020
PROF. DR. ŐEHABETTİN YİĞİTBAŞI'NİN HAYATI VE FAALİYETLERİ	1033
GENÇ YETİŐKİNLERİN KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIKLARININ BAZI DEĞİŐKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: AFYON İLİ BOLVADİN İLÇESİ ÖRNEĞİ.....	1052
CİMRİ OLAYI VE BOLVADİN ÇEVRESİNE ETKİLERİ	1072
BOLVADİN (AFYONKARAHİSAR) ÇEVRESİNİN HALOFİTİK VEJETASYONU VE TOPRAK İLİŐKİSİ	1088
ARŐİV BELGELERİNE GÖREHİLAL-İ AHMER CEMİYETİ'NİN BOLVADİNLE İLGİLİ FAALİYETLERİ (1912-1922)	1104
2023 VİZYONUNDA BOLVADİN TAVUKÇULUĞU	1129
BOLVADİNLİ YUNUSZÂDE AHMED VEHBİ'NİN BİLGİ VE VARLIK ANLAYIŐI.....	1147

AFYON'DA KURULAN HALKODALARI VE OKUMA-YAZMA FAALİYETLERİ.....	1174
HAÇLI SEFERLERİ SIRASINDA BOLVADİN'İN ÖNEMİ	1198
ATATÜRK DÖNEMİ İÇ İSKÂN SİYASETİ, BOLVADİN'DE İÇ İSKÂN FAALİYETLERİ (1923-1938)	1214
EN ERKEN DÖNEMLERDEN İLK TUNÇ ÇAĞIN SONUNA KADAR BOLVADİN VE ÇEVRESİ	1252
AFYONKARAHİSAR İLÇELERİ REKABET ANALİZİ	1271
ESKİÇAĞ'DA BOLVADİN.....	1303
ESİRÜDDİN EBHERİ'YE GÖRE TANRI'NIN SIFATLARI	1323
DEMOKRAT PARTİ AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ GAZİ YİĞİTBAŞI 'NİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ FAALİYETLERİ (1950-1960)	1339
BOLVADİN ŞEHİR GELİŞİMİNİN HAVA FOTOĞRAFLARI İLE İNCELENMESİ	1401
MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK ETİĞİ DERSİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI: BOLVADİN ÖRNEĞİ	1416
BOLVADİN' DE KIRSAL KALKINMA PROGRAMI (IPARD-I) YATIRIM UYGULAMALARI VE IPARD II FIRSATLARI.....	1451
1930'LU VE 1940'LI YILLAR BOYUNCA BOLVADİN'DE HALKEVİ FAALİYETLERİ	1469
YÜCEL ÇAKMAKLI SİNEMASINDA DİNSEL UNSURLARIN KULLANIMI	1489
KIRKGÖZ KÖPRÜSÜNÜN 3B MODELLENMESİ	1523
TÜRKİYE'DE İPEKYOLU TURİZMİ.....	1536
DEMİR ÇAĞI'NDA BOLVADİN'DE YERLEŞİM MODELLERİ VE SERAMİK KÜLTÜRÜ	1553
EBER GÖLÜNÜN UZAKTAN ALGILAMA İLE DEĞİŞİMİNİN BELİRLENMESİ	1589
AFYON'UN BOLVADİN İLÇESİNDE YETİŞTİRİLEN TARLA BİTKİLERİ VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	1598
YUSUF TAKTAK VE SİMGESEL ANLATIM	1605
BOLVADİN'DE ÇÖMLEKÇİLİĞİN DÜNÜ VE BUGÜN NE YAPILABİLİR?	1630
BOLVADİN İLÇESİ KARABAĞ KÖYLERİ FOLKLORUNDA ESKİ TÜRK İNANÇLARININ İZLERİ .	1651
BOLVADİN YÖRESİ ATASÖZLERİNDE PEDAGOJİK ÖZELLİKLER.....	1682
BOLVADİN'İN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİ DÜZEYİNİN İNCELENMESİ VE YENİ BİR KENTSEL FONKSİYON ÖNERİSİ	1729
BOLVADİN'İN GELENEKSEL EVLERİ VE SÜSLEMELERİ.....	1746
KIRSAL KALKINMA PERSPEKTİFİNDEN BOLVADİN VE ÇEVRESİ GELENEKSEL EL SANATLARI ÜRÜNLERİNİN EKONOMİK POTANSİYELİNİN ARAŞTIRILMASINA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA ...	1793
HÜDAVENDİGAR VİLAYET SALNAMELERİNE GÖRE BOLVADİN (1906-1907)	1812

BOLVADİN BELEDİYESİ'NİN BİR İŐTİRAKI OLARAK HEYBELİ KAPLICASININ KURUMSAL İLETİŐİM UYGULAMALARI VE SORUNLARI	1838
BOLVADİNLİ MÜDERRİS YÖRÜKZÂDE AHMET FEVZİ EFENDİ'NİN MEKTUPLARININ DEĞERLENDİRMESİ	1858
BOLVADİN'DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE TARIM ALANINDAKİ GELİŐMELER	1881
CUMHURİYET DÖNEMİNDE BOLVADİN'DE EĞİTİMİN TARİHİ GELİŞİMİ	1909
BOLVADİN VE ÇAY İLÇESİ ARASINDA YANKILANAN BİR EFSANE VE ANADOLU'NUN GİZLİ KALMIŐ CENNETLERİNDEN GELİNCİK ANA	1918
II. İNÖNÜ ZAFERİNİN İLK YILDÖNÜMÜNDE ÇAY NAHİYESİNDE ASKERİ KUTLAMA TÖRENİ	1926
BOLVADİN VE ÇEVRESİNİN YERALTI KAYNAKLARININ ARAŐTIRILMASI	1933
SULTAN II. MAHMUD DÖNEMİ NÜFUS KAYITLARINA GÖRE BOLVADİN CİVARINDA MESKÛN AŐİRETLER ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER.....	1949
BOLVADİN YÖRESİ GELENEKSEL KIYAFETLER ve HALK İNANIŐLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	1963
KENTSEL GELİŐMEYE KATKISI BAĞLAMINDA BOLVADİN MESLEK YÜKSEKOKULU VE BOLVADİN UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	1982
AFYONKARAHİSAR YÖRESİ HAŐHAŐ TOUMLARININ YAĞ ve ALKALOID İÇERİKLERİ ile ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ.....	2005
BOLVADİN ÇARŐI CAMİSİNİN MİMARİ KİMLİĞİ, KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ	2021
ORGANİZE HAYVANCILIK BÖLGESİ: BOLVADİN'E İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME	2044
KÜLTÜR TURLARI KAPSAMINDA BOLVADİN İNANÇ TURİZMİ DEĞERLERİ	2070
BOLVADİN İLÇESİNDEKİ BİR İŐLETMEDE TRANSPORT SONRASI ORTAYA ÇIKAN PNÖMONİ, PNÖMOENTERİTLİ VE ENTERİTLİ BUZAĞILARDAKİ BAZI HEMATOLOJİK PARAMETRELERİN KARŐILAŐTIRILMASI.....	2095
AFYONKARAHİSAR MASALLARINDAKİ KÜLTÜREL SİMGELER	2106
BOLVADİNDE OSMANLIDAN GÜNÜMÜZE YAŐAYAN MİMARİ YAPILAR	2124
TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE BOLVADİN'İN KENTSEL NİTELİĞİNDEKİ DEĞİŐİMLER	2138
YEREL KALKINMA MODELİ OLARAK CİTTASLOW AĞI VE BOLVADİN'İN ÜYELİK POTANSİYELİ	2159
BOLVADİN TEMALİ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	2179
XIX. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA BOLVADİN ŐAZI MAHALLESİNİN SOSYAL VE DEMOGRAFİK YAPISI	2194
KADİM KENT BOLVADİN'İN SOSYO-EKONOMİK ANALİZİ	2249

SU KAMIŐI (<i>Phragmites australis</i>) VE HASIR OTU (<i>Typha angustifolia</i>) 'NUN BOLVADİN (AFYONKARAHİSAR) 'DA HALK TARAFINDAN KULLANIMLARI	2277
BOLVADİN'DE BİYOKÜTLE KULLANIMININ BÖLGESEL KALKINMAYA OLAN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	2293
E-BELEDİYECİLİK, HALKLA İLİŐKİLER, BİLGİ EDİNME, ŐEFFAFLIK, VB. UNSURLAR AÇISINDAN BELEDİYE WEB SAYFALARININ KULLANILMASI VE ETKİNLİK ANALİZİ: BOLVADİN BELEDİYESİ ÖRNEĞİ.....	2307
SELÇUKLUDAN OSMANLIYA XVI. ASIRDA BOLVADİN VAKIFLARI	2351
BOLVADİN'İ BİZANS HÂKİMİYETİNE ALAN IOANNES DOUKAS'IN HAYATI VE FAALİYETLERİ	2372
BOLVADİN HALK İNANÇLARINDA RASTLANAN CİN, ŐEYTan, PERİ GİBİ VARLIKLARIN DİĞER TÜRK HALKLARININ İNANÇLARINDAKİ TABİATÜSTÜ VARLIKLARLA KARŐILAŐTIRILMASI...2401	
BOLVADİN'DE HALK EDEBİYATI VE ONDA ESKİ TÜRK MİTOLOJİSİNİN İZLERİ	2412
"ACISAK BİR DERT, ACIMASAK BİR DERT" BOLVADİN'LİNİN SURİYELİYLE İMTİHANI	2424
OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E BİR EĞİTİM KURUMU: BOLVADİN RÜŐDİYESİ	2450
CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA BOLVADİN KAZASINA DAİR BULGULAR	2470
BOLVADİN'DEKİ OKUL ÖNCESİ KURUMLAR VE DEĞERLENDİRİLMESİ	2499
1806-1812 OSMANLI-RUS SAVAŐI'NIN BOLVADİN KAZASINA OLAN ETKİSİ.....	2534
BOLVADİN BÖLGESİ TÜRK HALK OYUNLARI MÜZİKLERİ VE REPERTUVARI.....	2563
OSMANLI ARŐIV BELGELERİNE GÖRE BOLVADİN'DE EŐKIYALIK HAREKETLERİ (1775-1825)	2585
BOLVADİN'DEN YERGİLER VE YARGILAR'DA	2598
DİL ÖZELLİKLERİ VE KÜLTÜREL ÖGELER.....	2598
BOLVADİN YÖRESİ HALK KÜLTÜRÜNDE GELENEKSEL GİYİM KUŐAM	2609
GEÇMİŐ ZAMAN OLUR Kİ HAYALİ CİHANA DEĞER	2624
BOLVADİN YÖRESİNDE YAŐAYAN KARABAĞ AŐİRETİ TÜRKMENLERİNİN KONUŐTUKLARI YAZI DİLİNDE KULLANILMAYAN KELİME, DEYİM, TERİM VE KAVRAMLARINI DERLEME ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	2643
BOLVADİN'De ROMA DÖNEMİNDE KENT VE KIRSAL	2680
ANALYSIS OF DRIVING DATA IN AFYONKARAHİSAR CENTER AND BOLVADİN DISTRICTS AND AN INVESTIGATION OF ROAD CONDITIONS	2684
ANALYSIS OF DRIVING DATA IN AFYONKARAHİSAR CENTER AND BOLVADİN DISTRICTS AND AN INVESTIGATION OF ROAD CONDITIONS	2699
A STUDY ON SOLAR AND WIND ENERGY POTENTIAL OF BOLVADİN REGION	2711

SİVİL TOPLUM KURULUŐLARININ- AHİLİK VE VAKIFLAR- TOPLUMSAL BİRLİĞİ SAĞLAMADA BAŐARILI OLABİLMESİNE İLİŞKİN TAHLİL / ANALİZ	2726
DETERMINATION OF SYNTHETIC HOURLY SOLAR RADIATION DATA FOR BOLVADIN.....	2777
EBHERİ'NİN HİDAYETÜ'L-HİKME KİTABININ EL-MEYBUDİ ŐERHİ VE DİL FENOMENLERİ	2790
YETİŐKİNLERDE TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAĞLAR İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŐKİNİN İNCELENMESİ: AFYON İLİ BOLVADİN İLĐESİ ÖRNEĞİ	2804
YŪNUS-ZĀDE AHMED VEHBĪ EFENDİ'NİN FIKHĪ GÖRŪŐLERİ	2821

BOLVADİN'İN GELENEKSEL EVLERİ VE SÜSLEMELERİ

Erbil CÖMERTLER AKTUĞ¹
Davut OĞUZ²

ÖZET

Günlük hayatın geçtiği insanların temel ihtiyaçlarından olan barınma ihtiyacı, yaşam koşullarına göre her toplumda farklı ev plan tiplerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu plan tiplerinin şekillenmesinde; toplumun ve ailenin yaşam biçimi, iklim, topografya, bulunduğu yörenin yapı malzemesinin kullanılmasının etkileri yadsınamaz. Ancak hızla değişen yaşam koşulları eski ve yeni arasındaki bağın kopmasına, asırlar boyunca belli temel özellikleri ve yaşam şekline uygun düzenlemeyi muhafaza eden geleneksel olarak adlandırdığımız evlerin gün geçtikçe terk edilmesine ve zaman içerisinde yok olmasına yol açmıştır.

Köken itibariyle, İslami düşünce ve göçebe kültürünün hareketli yaşantısının izlerini taşıyan geleneksel evlerde özellikle evlerin kapı, dolap ve tavanlarında bazen de duvarlarında gelişen, dini ve sembolik anlamlar yüklenen süslemeler ise, belirli kültürel değerler bütünüünün mimariye bağlı devamı olarak yerini almaktadır. Ailenin maddi imkânları doğrultusunda yapı elemanları üzerinde gelişen ve yapı malzemesine göre daha hızlı yıpranma payı taşıyan bu süslemeler de, değişen yaşam koşullarına çok fazla direnememekte, tüm koruma ve yaşatma çabalarına rağmen hızlı bir tahribata uğramaktadır.

¹ Pamukkale Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü, S. yazar, Araş. Gör. Dr., ecaktug@pau.edu.tr

² Pamukkale Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü, Yük. Lis. Öğr., dvtouz2034@gmail.com

Bu alışma, geçmişimizin en önemli sivil mimarlık eserlerinden olan geleneksel evlerin, Bolvadin'deki varlığının tespit edilmesine dayanmaktadır. Tespit edilen evlerin planları çıkarılmış ve görsellerle desteklenerek arazi çalışması tamamlanmıştır. Böylece, geleneksel evlerin şekillenmesine olanak sağlayan eski bir yerleşim yeri olan Bolvadin'de evler, plan tipleri ve süsleme özellikleri açısından ele alınmış, bölgedeki evlerle benzerlik ve farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afyonkarahisar, Bolvadin, Geleneksel Ev, Mimari, Süsleme.

TRADITIONAL HOUSES AND DECORATIONS IN BOLVADIN

ABSTRACT

The necessity for shelter, which is the basic need of the people who pass through daily life, has provided different types of home plans in every society according to living conditions. In the forming process of these plan types; usage of the building material's effects, family, climate, topography and community-family types, can not be denied. However, the rapidly changing conditions of life have led to the abandonment of the old and the new, the abandonment and destruction over time of the houses we traditionally call home, which have preserved certain essential characteristics and lifestyle arrangements for centuries.

Traditionally, in the traditional houses bearing the traces of Islamic thought and the nomadic cultures, certain ornaments with religious and symbolic meaning, especially in the doors, cabinets and ceilings of the houses and sometimes on their walls, are taken as the continuity of architecture as a whole. These ornaments that develop on the building elements in line with the financial possibilities of the family and bear a faster wear-out than building materials can not resist the changing living conditions too much and are undergoing a rapid destruction despite all the protection and survival efforts.

This study is based on the determination of the existence of the traditional houses of Bolvadin, one of the most important civil architectural works of our past. The plans of the identified houses were removed and the fieldwork was completed with visual support. Thus, in Bolvadin, an old settlement that allows traditional houses to be shaped, houses were considered in terms of plan types and ornamentation characteristics, and similarities and differences with the houses in the region were tried to be revealed.

Keywords: Afyonkarahisar, Bolvadin, Traditional House, Architecture, Decoration.

GİRİŞ

Ege Bölgesi'nin iç kesimlerinde Afyonkarahisar'a bağlı Bolvadin İlçesi düz bir ova üzerinde kurulmuştur. İç kesimlerde yer alması, kıyı şeridinden ziyade İç Anadolu iklim etkilerinin ağırlık kazanmasını sağlamıştır. Uygulama alanı bulduğu bütün coğrafyalarda iklim, malzeme, topografya vb. etmenlere bağlı olarak biçimlenen Türk konut mimarisinin güzel örneklerinin yer aldığı Bolvadin'deki evler, geç dönemden günümüze gelebilmiştir. Plan ve süsleme açısından geleneksel ev mimarisini yansıtan bu evlerin şekillenmesinde Bolvadin'in tarih boyunca önemli yerleşmelere sahne olmuş zengin tarihi geçmişinin etkileri de yadsınamaz. Bütün bu bileşenlere inancın etkisiyle şekillenen Türk-İslam aile ve toplum yapısının etkileri de eklendiğinde, bölgedeki konutlar genel bir tasarım ortaya koymakta ve evlerin biçimlenişinde yer alan temel taşlar yerlerine oturtulmuş olmaktadır.

Afyon'un merkezindeki evlerle büyük bir benzerlik gösteren Bolvadin evleri, geniş sokaklar etrafında şekillenmesiyle ayrı bir öneme sahiptir. Haremlik-selamlık esasına dayalı çift giriş kapıları, avluları, kerpiç malzemesi, dış, iç veya orta sofa etrafında şekillenen çok sayıda odaları, çok katlı yapıları, üst katlarda bol pencereleri, cumbaları ve dışta sade içte süslemeli tavan, ocak ve çiçeklikleri ile geçmişin izlerini geleceğe taşıyan belgeler niteliğindedirler.

Geleneksel yaşam biçiminin yansıması olan bu evler, Türk-İslam şehirlerinin en başta gelen unsurlarından olan ve genellikle bir cami etrafında şekillenen mahallelerinde karşımıza çıkmaktadır. Bolvadin'in Kestemet, Hisar, Kırklar, şazi, İmaret, (Tosun, Basımda:27, Küpeli, 2000:121) Alaca ve Mescit Mahallelerinde günümüze kadar ayakta kalabilmiş yirminin üzerinde evin varlığı tespit edilebilmiştir. Ancak çoğu terk

edilmiş evlerden inceleme olanağı bulabildiğimiz dört örneğin üst kat rleveleri çıkartılmış, fotoğraflarla desteklenerek Geleneksel Türk ev mimarisi içerisindeki yerleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu alışma boyunca bize yardımcı olan Mescit Mahalle Muhtarı Mehmet Recep VULKAN'a, Atatürk'ün konakladığı evi ve evdeki eşyaları, bir mumu dahi zayı etmeden, gözü gibi koruyan KAHYA çiftine, bizi evlerine kabul eden Ahmet AKÇAKIR ve Mehmet Ali KELEş ile ailelerine teşekkür ederiz.

1. EVLER

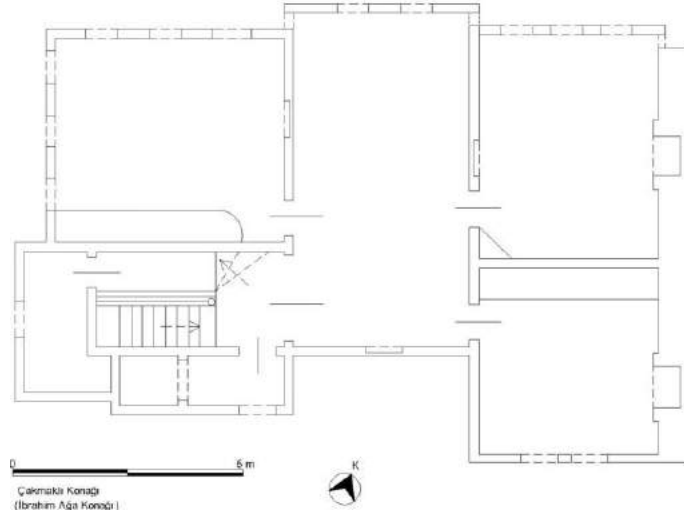
1.1. akmaklı (İbrahim Ağa) Evi

Zafer Caddesi, Kestemet Mahallesi, Mumcuoğlu Sokak, No:98'de günümüzde şaheste Khya adına kayıtlı ev, 1907-1910 tarihleri arasında Bolvadin Belediye Başkanlığı yapmış Kılıçoğlu İbrahim Ağa tarafından yaptırılmıştır. Kitabesi olmayan ev, mimari ve süsleme özellikleri açısından da değerlendirildiğinde, ev sahibinin verdiği 1903 yılına tarihlendirilebilmektedir. 9 Aralık 1921 perşembe gecesi Yarbay Arif Bey, Halide Edip Adıvar, I. Ordu Komutanı Ali İhsan Sabis, 2. Ordu Komutanı Yakup şevki Subaşı, 4. Kafkas Kolordu Komutanı Kemalettin Bey ve Sami Paşa'nın yanında Atatürk'ün de katıldığı toplantı bu evde yapılmış (Meriç, 1995:42) ve Atatürk bu evde gecelemiştir (İlaşlı vd., 2004:222). Kurtuluş Savaşı'nda 1. ve 2. Ordu Kararghu olarak kullanıldığı, 1. Ordu'nun ay İlçesi'ne nakli üzerine 18.10.1922 tarihine kadar 2. Ordu Kararghu işlevi gördüğü ve Mart 1922'de Bolvadin'e gelen Atatürk'n, 2. Ordu Komutanı Yakup şevki Paşa ile Büyük Taarruz tarihini bu evde

kararlaştırdığı ev sahibinden edinilen bilgiler arasındadır. Evin, Atatürk'ün Emir Subayı Sadık Atakan tarafından kullanıldığı da bilinmektedir (İlslı vd., 2004:222).

Çizim 1. Çakmaklı Evi, Üst Kat Planı

Foto. 1. Dış Cephe Görünümü

Ev, üç katlı, iç sofalı ve günümüzde iki farklı eve ayrıldığından dolayı dört odalıdır. Güneydoğusunda avlusu bulunan eve, kuzey ve batı cephelerde yer alan kapılardan

girilmektedir. Alt kata zemin seviyesinden, ikinci kata merdivenlerle çıkılan aynı hizada iki farklı kapıdan giriş sağlanmaktadır. Batı cephedeki kapılar, sahibine ulaşamadığından içine girilemeyen sonradan bir duvarla ayrılmış diğere açılmaktadır. Dış cephede alt katta az sayıda olan pencereler, ikinci katta çoğalmakta, üçüncü katta ise eliböğründelerle dışa taşıntı yapan cumbaların iki yanına da yerleştirilen pencerelerle bir konak görünümüne kavuşmaktadır. Katları ayıran ahşap hatıllar dış cepheye de yansıtılmıştır. Ahşap atkılı kerpiç dolgulu malzeme ile yapılmış yapının üzeri çamur harçla sıvanmış ve badanalanmıştır. Dört eğimli kırma çatı marsilya kiremitle kaplıdır.

Foto. 2. Üst Kat Sofa Görünümü

Evin bodrum olarak adlandırılan birinci katında, mutfak, kiler, depo, odunluk olarak kullanılan bölümlerine taşlıktan girilmektedir. Kazanlarla yemeklerin piştiği ve bu katın aşevi gibi kullanıldığı da yine ev sahibinden edilen bilgiler arasındadır. Kuzeyde taş merdivenlerden ikinci kata, evin içindeki ahşap merdivenlerden de üçüncü kata çıkılmaktadır. Her iki kat, iç sofanın iki yanında odalar yer almaktadır.

Batı duvarında güneye kaydırılmış merdivenler üçüncü katta sofaya çıkışı sağlamaktadır. nc katta kuzey-güney doğrultusunda uzanan sofanın güney duvarında çiçeklik, kuzey duvarında beş pencere yer almaktadır. Sofa dış cephede cumba şeklinde dışa taşırıldığı için de birer dar pencere doğu ve batıya,  pencere de kuzeye açılmaktadır. Sofanın doğusunda iki oda, batısında merdiven boşluğunun üzerindeki küçük oda ile birlikte üç oda bulunmaktadır. Tüm odalar dikdörtgen formlu olup kuzeydeki iki oda daha büyük tutulmuştur.

Kapısı hemen merdiven başlangıcında yer alan günümüzde tuvalet olarak kullanılan dar odanın, güney duvarında yer alan diğer evle bağlantıyı sağlayan kapısı günümüzde kapatılmıştır. Merdiven boşluğunun üst kısmında yer alan küçük dar oda da banyoya dnştrlmştir.

Sofanın kuzeybatısındaki oda başoda olarak düzenlenmiştir. Odanın kuzey ve batı duvarlarında üçer pencere bulunmaktadır. Doğu duvarında çiçeklik yer almakta, güney duvarını yeni ahşap dolaplar kaplamaktadır. Odanın süslemeli ahşap tavanı, evin eski halini koruyabilen tek tavanıdır. Alıdan yapılan diğer tüm oda ve sofa tavanları yenidir.

Foto. 3. Başoda, Genel Görünümü

Foto. 4. Başoda, çiçeklik ve Dolapları

Başoda tavanı, duvara paralel bir pervazla evrenmiştir. Pervazla tavan arası 45° eğimli silmelerle hareketlendirilmiş bir ıtayla kapatılmıştır. Dört kuşakla evrenmiş tavanda dış iki ve dördüncü kuşak süslemesizdir. Kuşaklar birbirinden ince ıtalarla ayrılmaktadır. Üçüncü kuşak, ince silmelerle köşelerde sekizgen kenarlarda köşeleri pahlanmış dikdörtgenler şeklinde hafif ökertilmiştir. Sekizgenleri içinde, eğmeli ahşap işi tekniğinde ince ahşap levhalar birleştirilerek ışınsal motifler oluşturulmuştur. Dördüncü kuşağın pahlanan dış köşeleri ile sekizgenler arasında kalan karelerden kuzeydekilere kademeli olarak üç daire şeklinde küümlere aşağı doğru sarkık yerleştirilmiş, güneydekiler ince silmelerde ökertilmiştir. Dikdörtgen tavan göbeğinin merkezinde büyük bir daire yer almaktadır. Dairenin dışında kalan alan köşelere simetrik olarak yerleştirilmiş uçları volüt ve rumilerle sonlanan kıvrık dallarla doldurulmuştur. Dairenin içinde, uçları rumilerle sonlanan kıvrık dalların oluşturduğu elibeline motifleri on yapraklı bir iek motifini andırmaktadır.

Tavan göbeğinin zemini koyu yeşil boyalıdır. Üzerinde kıvrık dallarla oluşturulmuş ajur yapıştırma tekniğindeki süslemeler ise gri renklidir. Göbeği dördüncü kuşaktan kırmızı ve koyu kahve renkli iki ince çıta ayırmaktadır. Dördüncü kuşak ve sekizgenlerin içindeki ışınsal motifler açık kahve, dış çerçeveler koyu kahve renge boyanmıştır. Aralardaki küçük karelerde askılıklar koyu kahvedir. Bunun dışındaki tavan yüzeyi sonradan yağlı boyalarla kapatılmıştır.

Foto. 5. Başoda, Tavan Göbeği

Foto. 6. Kuzeydoğudaki Odanın Görünümü

Kuzeydoğudaki odanın kuzey duvarında üç pencere, batı duvarında kapının hemen yanında çiçeklik yer almaktadır. Güney duvarını dolaplar kapattığından görülememektedir. Doğu duvarında yer alan ocağın üst kısmı tavana kadar alçı süslemelidir. Kare şeklindeki süsleme, üstten testere dişi, iki yandan da bir bordür içerisinde çiçek motifleri ile sınırlandırılmıştır. Merkezde silmeli bir daire içine alınmış çiçek motifi yer almakta, köşelerde kalan boşlukları da, demet şeklinde köşelerden daireye doğru uzanan kıvrık dallar doldurmaktadır.

Günümüzde mutfak olarak kullanılan güneydoğudaki odanın güney duvarında iki pencere bulunmaktadır. Kuzey duvarını gusülhane, yüklük ve kapaklı dolaplar kaplamaktadır. Doğu duvarında yer alan ocağın üst kısmı tavana kadar alçı süslemelidir. Kare şeklindeki süsleme, dal ve çiçek motifli bir bordür içerisine alınmıştır. Merkezde içi boş bir dairenin kenar ve köşelerinde kalan boşlukları kıvrık dallarla doldurulmuştur.

1.2. Ahmet Akçakır Evi

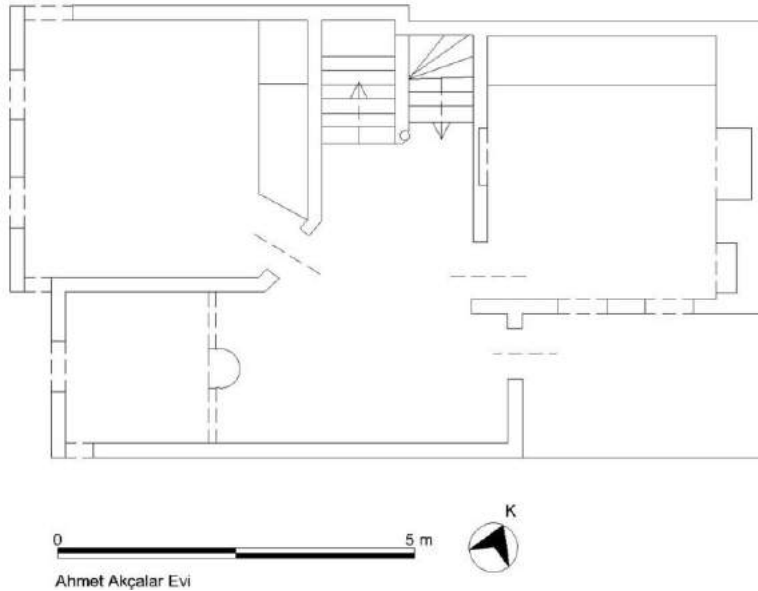
Zafer Caddesi, Kestemet Mahallesi, Akçeşme Sokak, No:92'de Ahmet Akçakır adına kayıtlı evin kitabesi bulunmamaktadır.

Üç katlı, kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen planlı ev, dış sofalıdır. Üst seviyede tek penceresi bulunan doğu cephenin güneyi başka bir eve bitştirilmiştir. Evin batı cephesi birkaç küçük pencere dışında hareketsizdir. Kuzey cephede kapı hizasında sağır duvarlar, üst seviyede bol pencerelerle hareketlendirilmiştir. Alt pencerelere tam, üst pencerelere yarım korkuluklar yerleştirilmiştir. Ahşap çatkılı kerpiç dolgulu malzeme ile yapılmış yapının üzeri çamur harçla sıvanmış ve badanalanmıştır. Temel seviyesinde moloz taşlar kullanılmıştır. Üç eğimli kırma çatı marsilya kiremitle kaplıdır.

Kuzey cephedeki giriş kapısından dikdörtgen taşlığa girilmektedir. Taşlığın güneyinde üst kata çıkışı sağlayan merdivenler ve iki oda yer almaktadır. Ahır, samanlık işlevi gören her iki odanın birbiriyle bağlantılı tek pencereleri dışında duvarlarında bir hareketlilik görülmemektedir. Günümüzde tabanı sökülmüş batıdaki odanın alt kısmında, merdivenlerle inilen temel seviyesinde bir oda daha yer almaktadır.

Doğu duvarında eksene bitiştirilmiş merdivenler, ikinci katta sofaya açılmaktadır. Sofanın kuzeyi ahşap bir direklerle ayrılmış, zeminden yükseltilmiş bir köşk şeklinde düzenlenmiştir. Bu bölümün kuzey duvarında basık kemerli, ikisi kafesli üç pencere yer almaktadır. Sofanın güneydoğusunda bir oda ve sonradan helaya dönüştürülmüş bir kemerli bir bölüm yer almaktadır. Odanın güney duvarında eksende bir ocak iki yanda kapaklı gömme dolaplar yer almakta, doğu duvarını da ahşap dolaplar kaplamaktadır. Odanın tek penceresi sofaya bakmaktadır.

Çizim 2. Ahmet Akçakır Evi, Üst Kat Planı

Foto. 7. Dış Cephe Görünümü

Foto. 8. İkinci Kat Sofa Görünümü

Foto. 9. Üçüncü Kat Sofa Görünümü

Üçüncü katta doğu duvarına bitişik merdivenlerin iki yanında birer odaya yer verilmiştir. Batı duvarı boyunca uzanan sofanın kuzeyi zeminden yükseltilerek köşk haline dönüştürülmüştür. Köşkün zeminine bir kapak yapılarak bu bölümün alt kısmı silah ve benzeri eşyaları koymaya uygun hale getirilmiştir. Köşk kuzeye büyük, doğuya küçük bir pencere ile açılmaktadır. Sofanın güneyi kemerli bir geçişle açık bırakılmıştır.

Sofanın kuzeydoğusundaki oda başoda olarak düzenlenmiştir. Odanın kuzey duvarında üç, doğu ve batı duvarlarında kuzeye kaydırılmış birer penceresi bulunmaktadır. Odanın güney duvarında yüklük bulunmaktadır. Yüklüğün yanında, duvar kalınlığı ve sonradan açılan baca deliğinden anlaşıldığı kadarıyla, gusülhane veya ocak olması muhtemel bölüm duvarla kapatılmıştır. Odanın tavanı duvara paralel bir pervazla çevrelenmiştir. Pervazla tavan arası 45° eğimli silmelerle hareketlendirilmiş bir çıtayla kapatılmıştır. Tavan süslemesiz iki kuşakla çevrelenmiştir. Kuşaklar birbirinden silmeli bir çıta ve

aşağı sarkan ajur tekniğinde bir sıra palmet dizisiyle ayrılmaktadır. Tavanda göbeğe yer verilmemiş, tavan yüzeyi bir bütün olarak süslenmiştir. Yüzey kenarlarda üçgenlerin etrafını çevreleyen bir okucu motifi, aralarda iki yamuk ve ortada on iki kare alana bölünerek çökertilmiştir.

Sofanın güneybatısındaki odanın batı duvarında, sofanın açık bölümüne bakan iki penceresi bulunmaktadır. Odanın doğu duvarını yüklük ve gusülhaneden oluşan dolaplar kaplamaktadır. Güney duvarında kapatılmış bir ocak ve kuzey duvarında kapının yanında bir çiçeklik yer almaktadır.

Foto. 10. Başoda Tavanı

Foto. 11. Güneybatıdaki Odanın Görünümü

1.3. Mehmet Ali Keleş Evi

Mescit Mahallesi Narin Sokak No:40'ta Mehmet Ali Keleş adına kayıtlı evin kitabesi bulunmamaktadır.

İki katlı ev, dört köşe odalı orta sofalıdır. Her iki kat aynı plan düzenini göstermektedir. Güneyinde avlusu bulunan eve giriş, kuzey cephede eksendeki kapıdan sağlanmaktadır. Her iki cephede kapının iki yanında birer küçük pencere yer almaktadır. Üst seviye cepheden dışa taşırılan cumbalar ve bol pencerelerle hareketlendirilmiştir. Evin doğu ve batı cephelerine farklı evler bitiştirilmiştir. Ahşap çatıklı kerpiç dolgulu malzeme ile yapılmış yapının üzeri çamur harçla sıvanmış ve badanalanmıştır. İki eğimli kırma çatı marsilya kiremitle kaplıdır.

Çizim 3. Mehmet Ali Keleş Evi, Üst Kat Planı

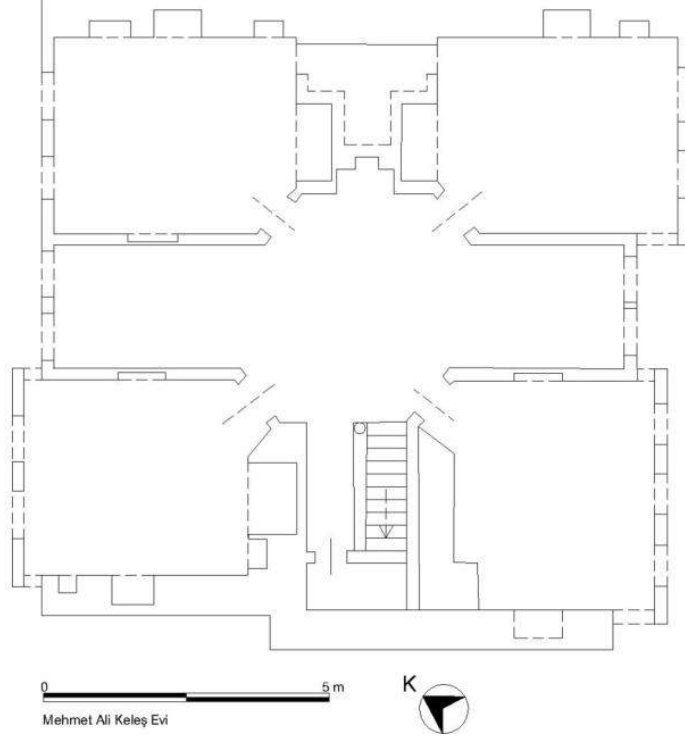

Foto. 12. Dış Cephe Görünümü

Güney duvarındaki kapı ile avluyla bağlantıyı sağlayan taşlık kuzey-güney doğrultusunda dikdörtgen uzanmaktadır.

Taşlığın batısında iki odaya yer verilmiştir. Kuzeybatıdaki oda bir kemerle ikiye ayrılmıştır. Kemerin kapı arkasında kalan yan bölümü üç raflı bir dolap ve yüklük olarak değerlendirilmiştir. Kapının diğer yanında çiçeklik ve kapaklı bir dolap yer almaktadır. Odada, sokağa bakan iki küçük pencere ve batı duvarında bir ocak bulunmaktadır.

Taşlığın kuzeydoğusunda yer alan, kuzey cepheden tek küçük penceresi görülebilen odanın kapısı kapatıldığından içine girilememiştir. Aynı durum güneybatıdaki oda için de geçerlidir.

Taşlığın güneydoğusundaki odanın avluya bakan büyük bir penceresi bulunmaktadır. Doğu duvarında eksende ocak, ocağın iki yanında da kapaklı birer gömme dolap yer almaktadır. Batı duvarında çiçekliğe yer verilmiş odanın kuzey duvarını yüklük ve gusülhane kaplamaktadır.

Foto. 13. Taşlık Görünümü

Foto. 14. Üst Kat Sofa Görünümü

Doğu duvarında eksene bitiştirilmiş merdivenler, ikinci katta sofaya çıkışı sağlamaktadır. Merdivenlerin tam karşısına çiçeklik yerleştirilmiştir. Kuzey ve güneydeki eyvanlar pencerelerle avluya ve sokağa açılmaktadır. Bunların arasında kareye yakın dikdörtgen dört köşe oda yer almaktadır.

Kuzeydoğudaki oda başoda olarak düzenlenmiştir. Pencereler odanın kuzeyinde yer almakta olup beş penceresinden  kuzeye, diğer ikisi doğu ve batıya bakmaktadır. Batı duvarında çiçeklik yer almaktadır. Odanın güney duvarını da yüklük ve rafly bir kapağı olan gusülhane kaplamaktadır.

Foto. 15. Başoda, Genel Gorinimii

Foto. 16. Başoda, çiçeklik ve Dolapları

Güneybatıdaki odanın güney duvarında iki pencere ve doğu duvarında bir çiçeklik bulunmaktadır. Batı duvarında ocak ve iki yanda da kapaklı birer gömme dolap yer almaktadır. Kuzey duvarını yüklük ve gusülhane kaplamaktadır.

Kuzeybatıdaki odanın kuzey duvarında iki pencere yer almaktadır. Batı duvarında ocak ve iki yanda da kapaklı birer gömme dolap bulunan odanın güney duvarını yüklük ve gusülhane kaplamaktadır.

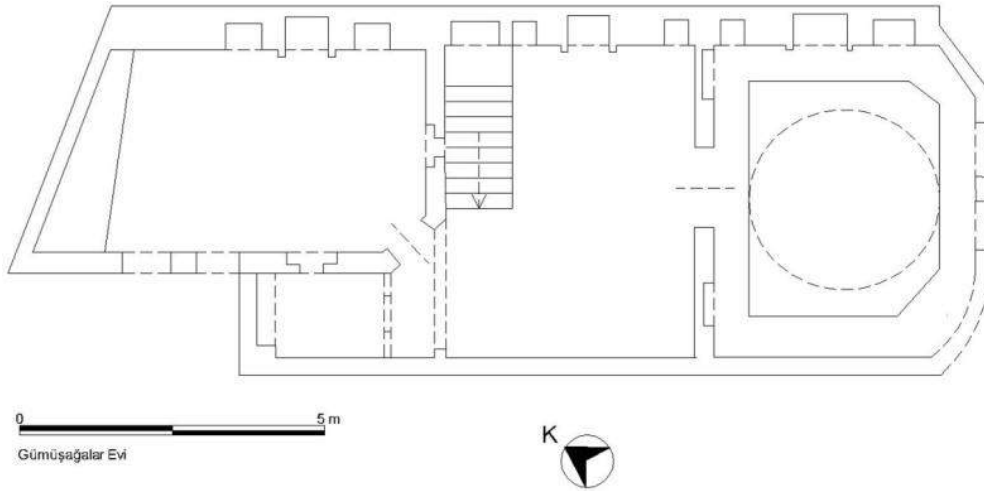
Güneydoğudaki odanın güneyinde dört pencereden ikisi kuzeye, diğeri ikisi doğu ve batıya bakmaktadır. Oda batı duvarında çiçeklik, doğu duvarında ocak ve kapalı bir gömme dolaba yer verilmiştir. Yine yüklük ve gusülhane odanın kuzey duvarında bulunmaktadır.

Evin tüm oda ve sofa tavanları, belli aralıklarla atılan merteklerin üzerinin hasırla kaplanmasıyla elde edilen ve yörede boyra olarak adlandırılan örtü sistemiyle kapatılmıştır.

1.4. Gümüşağalar Evi

Alaca Mahallesi, Hacı Mahmut Caddesi, No:70'de bulunan evin, giriş kapısının üzerindeki pencerenin demir parmaklıklarına bitiştirilmiş, ince metal levha üzerine Hicri 1326 (Miladi 1907) tarihi oyularak yazılmıştır.

Çizim 4. Gümüşağalar Evi, Üst Kat Planı

Foto. 17. Gümüşağalar Evi, Kitabesi

İki katlı ve iç sofalı ev doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlıdır. Batı cephe sonradan bitiştirilen başka evler tarafından kapatılmıştır. Kuzey ve güney cephede alt seviyede sıvalar ve ahşap çatkı arasındaki kerpiç dolguların bir bölümü döküldüğünden eve bu boşluklardan girilebilmektedir. Kuzey cephe, eve giriş-çıkış yapılmaması için bitişikteki işyeri tarafından alimünyumla kapatılmıştır. Güney cephede çatı seviyesinde görülen iki küçük pencere dışında, taşlığın oda bitimine kadar devam ettirilmemesinden dolayı cepheden girinti oluşturan ve plandan L şeklinde dışa taşan kuzeybatıdaki odalarda her iki katta dikdörtgen pencerelere yer verilmiştir. Günümüzde avlusu bulunmayan eve giriş, doğudaki çift kanatlı ahşap kapıdan sağlanmaktadır. Kapının üst kısmına yatay dikdörtgen bir ve iki yana dikey dikdörtgen birer pencere açılmıştır. Kat ayrımı, cephe boyunca dışa taşırılmış köşelerden pahlı cumba ile sağlanılmıştır. Ahşap çatklı kerpiç dolgulu malzeme ile yapılmış yapının üzeri çamur harçla sıvanmış ve badanalanmıştır. İki eğimli kırma çatı marsilya kiremitle kaplıdır.

Foto. 18. Dış Cephe Görünümü 1

Foto. 19. Dış Cephe Görünümü 2

Doğudaki ana giriş kapısından güneydoğuda L şeklinde uzanan taşlığa girilmektedir. Taşlığın güney ve doğu duvarı boyunca uzanan her iki bölümü birbirlerine bir kemerle bağlanmıştır. Taşlığın geniş tutulmuş doğu bölümünün kuzey duvarında bir ocak ve iki yanında üç raflı gömme dolaplara yer verilmiştir. Taşlığın dar tutulmuş güney bölümünün kuzeybatı duvarında kemerli bir açıklık ahşap kapı ve pencerelerle kapatılmıştır. Bu açıklıktan iki yanda oda kapıları ve eksende üst kata çıkışı sağlayan merdivenlere geçilmektedir.

Her iki odanın kuzey duvarında ocak ve iki yanında raflı gömme dolaplara yer verilmiştir. Doğu odada taşlığa, batı odada güneye açılan iki pencere bulunmaktadır. Her iki odanın bir duvarını gusülhane ve yüklük kaplamaktadır. Göbek, kademeli bir görünüm sergilemektedir. Alt kat odalarda tek süsleme düz pasalı tavanların göbeklerindedir. Batı odanın dikdörtgen tavanında küçük kare bir tavan göbeği bulunmaktadır. Çıtalar oluşturduğu meandır motifinin merkezine kare içine alınmış sekiz kollu bir yıldız yerleştirilmiştir. Doğu odanın kareye yakın dikdörtgen tavanında, silmelerle hareketlendirilmiş üçgen ahşap parçaların birleştirilmesiyle oluşturulan eşkenar dörtgen göbek, kademeli bir görünüme sergilemektedir.

Foto. 20. Üst Kat Sofanın Görünüm

Foto. 21. Kuzeybatıdaki Odanın Görünüm

İki odanın arasında yer alan merdivenlerden üst kat sofaya çıkılmaktadır. Dikdörtgen sofanın kuzey duvarında bir ocak ve iki yanda raflı gömme dolaplara yer verilmiştir. Güney duvarını, tavana bitişik küçük pencere ve batıdaki köşkü sofadan ayıran kemerin ahşap direği hareketlendirmektedir. Kemerin oda kapısıyla birleştiği yer pahlanmış ve bu kısma Osmanlıca siyah renkli celi sülüs harflerle “Ya Şeyh Abdülkadir” yazısı yazılmıştır. Merdivenin bitişik olduğu batı duvarında küçük bir pencereye yer verilmiştir. Sofanın doğu ve kuzeybatısında birer oda yer almaktadır.

Kuzeybatıdaki dikdörtgen oda, kuzey duvarında ocak ve iki yanında raflı gömme dolap, güneye açılan iki pencere ve batı duvarını kaplayan gusülhane ve yüklükle, alt kattaki oda ile aynı düzenlemeyi göstermektedir.

Foto. 22. Başoda Görünümü

Foto. 23. Başoda Ocak Süsleme Detayı

Başoda olarak düzenlenmiş doğudaki odanın, batı duvarında kapının iki yanına raflı gömme dolaplar yerleştirilmiştir. Oda doğu duvarında iki, doğuda pahlanmış iki köşeye yerleştirilmiş birer pencere olmak üzere dört dikdörtgen

pencere ile aydınlatılmıştır. Güneydoğudaki pahlı köşe iç kısımda bombe yapmaktadır. Odanın güney duvarı hareketsizdir. Kuzey duvarında alçı süslemeli bir ocak ve iki yanında raflı gömme dolaplar yer almaktadır. Ocağın alçı yaşmağı dilimlidir ve üst kısmı yarım daire şeklinde sonlanmaktadır. Yaşmakta, iki yana rumilerle açılan demet şeklindeki dalların arasından çıkan yapraklardan oluşan süslemenin farklı versiyonlarına yer verilmiştir. Elibelinde ve çiçek motiflerinin de aralarda kalan boşlukları doldurduğu görölmektedir.

Başoda dışında evin tüm tavanları pasalı düz tavan formundadır. Başodanın üzeri alçıdan yapılmış çivit mavi bir kubbe örtölüdür. Geniş bağıdadi kuşak duvardan tavana geçişi sağılamaktadır. Odanın pahlandığı köşelerde, kubbeyi çevreleyen karenin de köşeleri pahlanmış ve tüm köşelere rumi ve yapraklardan oluşan bir süsleme yerleştirilmiştir. Altta iki rumili dal birleşerek köşeye doğru tek bir rumili dalla uzanmaktadır. Rumilerin araları yapraklarla doldurulmuştur. Kubbenin etrafına da dört adet yerleştirilmiştir.

Kubbe yuvarlak silmelerle hareketlendirilmiş kademeli bir kuşakla çevrelenmiştir. Kuşağın iç kısmı girintili-çıkıntılı dalga motifi şeklinindedir. Aynı süsleme kubbenin daire şeklindeki göbeğinde silmeli kuşağın dışına yapılmış ve bir güneş motifi oluşturulmuştur. Dairenin merkezinde altıgen şekilli gülçe ve etrafında rumili dallardan oluşan motif yer almaktadır. Bir bilezikle ikiye ayrılmış motif beş kez tekrar edilmiştir. Bilezikten gülbezeğe doğru uzanan volütlü iki dal ve bir yaprak, palmet motifini andırmaktadır. Bilezikten daireye doğru arası yaprak motifleriyle doldurulmuş iki rumili dal uzanmaktadır. Motiflerden ikisi tamamen, birinin yarısı düşmüştür.

Foto. 24. Başoda Pencerelemi

Foto. 25. Başoda Kubbe Görünümü

2. DEĞERLENDİRME

Anadolu'da, geleneksel ev mimarisi açısından zengin örneklerle günümüze kadar gelebilmiş ilçelerin arasına katılması gereken bir diğer ilçe de Bolvadin'dir. Gereken önem verilip tanıtımı yapıldığında evler açısından Safranbolu, Kula, Doğanbey gibi turistik potansiyele sahip olabilecek Bolvadin'de üzerinde kitabe bulunan örnekler genellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinden kalmadır. Ancak evlerin geneli göz önünde bulundurulduğunda, tarih aralığı olarak 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyılın ilk çeyreğini vermek daha uygun düşmektedir.

Ege Bölgesinde kıyıya dik uzanan dağlar ve sıcaklığın etkisiyle kıyı kesimlerde egemen olan açık sofa, iç kesimlerde soğuyan havanın etkisiyle kapatılmıştır (Sözen, 2006:44, 48). İlçede sokakların iki yanına sıralanmış, bitişik nizamda yapılmış evlerde üç plan tipinin örneklerine yer verildiği görölmektedir. Sofanın iki yanında odalar sıralandığından karnıyarık denilen, soğuktan korumada ekonomik olduğundan daha çok tercih edilen (Eldem, 1984:18, Bozkurt, 2013:41, Sözen, 2001:86) iç sofa, ilçede de en yoğun kullanılan plan tiplerinden biridir. Yaygın bir kullanım alanı bulan bir diğer plan tipi de, evin merkezinde sofanın ve köşelerde odaların yer aldığı (Eldem, 1984:18; Sözen, 2001:87; Günay, 1998:62; Bozkurt, 2013:43; Kuban, 1995b:69, *Akm*, 2008:499) orta sofadır. Mekânın esnek kullanımını sağlayan sıralı odaların bir sofa ile bağlandığı (Sözen, 2006:78, Eldem, 1984:18; Sayan, 2009:160; Kuban, 1995b:52; Sözen, 2001:86; Günay, 1998:59) dış sofalı ev örneklerine de az da olsa ilçede rastlanmaktadır. İç ve orta sofalı evlere Afyon İl merkezinde de yoğun olarak rastlanmaktadır (Sel, 2007:428; Yıldırım vd, 2006:343). İç sofalı plan tipi, yakın çevreden Niğe (Altuncan, 2003:61), İzmir Tire (Kürüm, 1995:58), Eskişehir Odunpazarı (Uçkan ve Uçkan, 2002:53), Sivrihisar (Sayan, 2009:87), Uşak (Sayan, 1997:60, 100), Isparta (Demirci, 2011, 67), Akşehir (Bektaş,

2005:60, 65) evlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Orta sofalı plan tipinin en gelişmiş ve dikkat çekici örnekleri İstanbul'da bulunmaktadır (Kuban, 1995b:72). Alanya (Ceylan, 1997:86), Bolu (Eldem, 1984:37), Isparta (Demirci, 2011, 80), Amasya (Tektaş, 1984:30) ve Sakarya'da (Çetin, 2007:86) da orta sofalı plan tipine rastlanmaktadır. Dış sofalı plan tipi daha çok kıyı kesimlerinde tercih edilmiştir. Sıcaklığın yoğunluğuna göre kıyı kesimlerde dışa açılan sofa, Bolvadin İlçesindeki evlerde olduğu gibi, iç kesimlerde kapalı hale getirilmiştir (Sözen, 2001:178, Sözen, 2006:50, 205). Muğla (Kunduracı, 2007:72, 80), Uşak (Sayan, 1997:21, 31), Denizli (Cömertler Aktuğ, 2016:234, 247) illerinde I, L, Eyvan, Köşe Sofalı, Kapalı şeklinde çeşitlendirilen dış sofalı plan tipinin çok sayıda örneklerini bulmak mümkündür.

Foto. 26. Bolvadin Sokakları ve Evleri 1

Foto. 27. Bolvadin Sokakları ve Evleri 2

Düz bir arazide yer alan ve dış cepheden bakıldığında bir konak izlenimi uyandıran Bolvadin evleri iki, üç veya dört katlıdır. Nadir de olsa tek katlı evlere de rastlanmaktadır. Ayrıca büyüklüğü ekonomik güçle orantılı olmakla birlikte evler genellikle çok sayıda odaya sahip büyük boyutlu yapılardır. Bazı evlerde üçüncü bir kat olarak bodrum katı veya cihannüma olarak adlandırılan çatı katı bulunduğu hatta bazı evlerde dördüncü kat olarak her ikisine de yer verildiği görülmektedir. Bu düzen, kübik ve simetrik bir kitle kurgusunun hâkim olduğu dış cephelerde yapıların daha ihtişamlı görünmesini sağlamaktadır. Eskişehir Odunpazarı (Olcağ Uçkan ve Uçkan, 2002:52), Safranbolu (Önder ve Güner, 1995:68, 148, Günay, 1998:48, 215), Kütahya (Sözen, 2006:200), İzmir Tire ve Selçuk'ta (Sözen, 2006:203, 214) da üç katlı ev düzenlemesiyle karşılaşılmaktadır.

Foto. 28. Bolvadin Sokakları ve Evleri 3

Foto. 29. Bolvadin Sokakları ve Evleri 4

Geleneksel Türk Evi yapı malzemesi olan taş, ahşap ve kerpiç; Bolvadin Evlerini de biçimlendirmiştir. (Kuban, 1995b:239, Sözen, 2006:54, 78, Sözen, 2001:62, Küçükerman ve Güner, 1995:59).Bolvadin Evleri oldukça gösterişli yapılarına karşın ahşap karkas sistemde yapılmış hımış tekniğinde kâgir

binalardır. Anadolu konut mimarisinin İ Ege'deki temsilcileri konumunda olan hımış tekniğindeki bu evler, Ahmet Akçakır Evinde görüldüğü gibi, sadece temelde toprak veya subasman seviyesine kadar moloz taştır. Bazı evlerde subasman seviyesi kesme taştır. st katlar; ahşap karkas sistemde, ahşap çatkı arası kerpiç malzemelerle yapılmış, dıştan saman katkılı çamur harçla sıvanmış ve üzeri badanalanmıştır. Bu malzemelerle yapılmış ev örneklerine, "Anadolu'nun kıyıları ile orta yayla arasında bir ikinci çember gibi dolanan ve Sivas dolaylarında batıya ve İ Ege'den Torosların kuzey yamaçlarına kadar uzanan" (Kuban, 1995a:227) geniş bir arazide rastlanmaktadır. Bolvadin Evlerinde malzemenin dış cepheye yansıtılarak süsleme unsuru olarak kullanıldığı da grlmektedir. Katları ayıran ahşap hatlılar ile bitişik düzende ki evlerin ayrımını veya köşeleri vurgulayan başlıklı ahşap plastırların dış cepheye yansıtılmış olması, yatay ve dikey hatları vurgulamakta ve cepheye estetik bir değer katmaktadır. Aynı uygulamanın benzer rnekleri Kütahya (Sözen, 2001:191), Uşak (Sayan, 1997:18, 68), Eskişehir (Sayan, 2009:62, 116, Olcay Uçkan ve Uçkan, 2002:52), Safranbolu (Günay, 1998:127), Kastamonu (Sözen, 2001:162) Evlerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Bolvadin Evleri, Afyonkarahisar'ın merkezindeki evlerle büyük bir benzerlik göstermektedir. Evliya elebi'nin Afyonkarahisar Evleri ile ilgili "Her ev misafirhanesi ve haremi ile bir büyük saray gibi görünür. Bağ ve bahçeleri cihanı tutmuştur. Evlerin temelleri bir adam boyu taştır ama st tarafı kerpitir." sözleri (Evliya elebi, 1984:18, şahin, 2002:47, Kerman, 2002:20), Bolvadin Evleri için söylenmiş gibidir. Bu benzerlik sadece büyüklük ve malzeme açısından değil, plan, dış cepheler, kat düzeni, i mekân ve süslemeler hatta evlerin tarihlendirilmeleri açısından da geçerlidir (Parsana, 1991:78, Sel,

2007:427-438, Öztank, 2005:24-27, Öztank, 2013:44-49, Meriç, 1995:42, Gündüz, 1986a:6-7, Gündüz, 1986b:17-19).

Bitişik düzende sıralanmış Bolvadin Evlerinin arka cephelerinde genellikle yüksek duvarlarla çevrili oldukça küçük bir avluya yer verildiği görülmektedir. Bu sebeple, en az iki hatta köşe parsellerde konumlanan avlulu evlerde üç cephe, alt ve üst katlara açılan bol pencerelerle hareketlendirilmiştir. Alt katlarda bazen çok sayıda küçük, bazen de üst katlara göre daha az sayıda büyük pencerelere yer verilmiştir. Geleneksel evlerde alt katları sağır, üst katları bol pencerelerle dışa açılan konut şemasının (Sözen, 2006:50, 51, Kuban, 1995a:228) Bolvadin Evlerinde alt katlarda değişiklik göstermesi geç dönem evleri olması ile açıklanabilmektedir. İkinci katlarda hatta cumbalarla desteklenen üçüncü katlarda pencere sayısı oldukça arttırılmıştır. Alt katlarda dikdörtgen, üst katlarda basık kemerli veya dikdörtgen ahşap çerçevesi pencerelere yer verilmiştir. Pencereler alt katlarda genellikle tekli, üst katlarda ikili veya üçlü gruplar olarak sıralanmışlardır. En üst katta İslami mahremiyet anlayışının ortaya çıkardığı pencerelerin yarısını kapatan ahşap kafesler, alt katlarda güvenlik amaçlı pencerenin tamamını kapatan demir parmaklıklar kullanılmıştır. Üst katta düz lentolu pencerelerde silmeler ile basık kemerli pencerelerde kilit bazen de üzengi taşlarına yerleştirilmiş konsollar süsleme unsuru olarak dikkat çekmektedir.

Foto. 30. Bolvadin Evlerine Örnekler 1

Foto. 31. Bolvadin Evlerine Örnekler 2

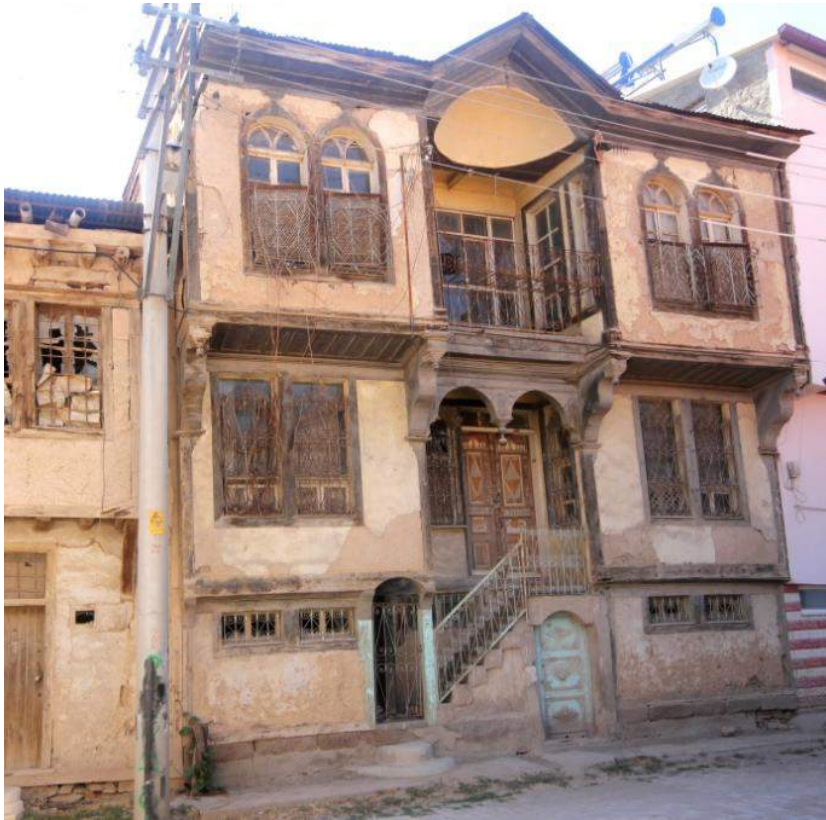
Türk konut mimarisini tamamlayan ve en eski örnekleri Roma dönemine kadar giden (Kuban, 1995b:243) cumbalar, Bolvadin Evlerinde bol pencereler yanında cepheleri hareketlendiren diğer bir öğedir. Batı Anadolu evlerinde üslup çeşitliliği gösteren ve en önemli tasarımlardan biri olan (Sözen, 2006:214) cumbaların, sarkıtlı veya sarkıtsız ahşap bağdadi eliböğründelerle taşınan gönye veya çokgen çıkmalı örnekleriyle Bolvadin'de karşılaşılmıştır. Ayrıca sofa veya odaların bir veya iki yüzü cepheye cumbalarla taşırılarak yansıtıldığından, dıştan bakıldığında, buradaki evlerin plan tiplerini anlamak mümkündür. Bunun yanında bu tarz cumbalar, bitişik düzendeki evlerde, diğer evin manzarasını da kapatmamaktadır. Çokgen çıkmalı cumbalarda, kaş veya basık kemer sarkıtlı köşelikler de cepheleri hareketlendiren unsurlar arasındadır. Batı Anadolu'da Kütahya, Muğla, Manisa Kula, İzmir Tire ve Alsancak Evleri (Sözen, 2006: 214-215, 238-242) farklı cumbaların Anadolu evlerinde kullanımına örneklerdir.

Evlerde üçgen alınlıklara yer verilmiş ve üçgen alınlıkların iç kısmı bazı evlerde, yöresel bir özellik olarak yarım kubbelerle hareketlendirilmiştir. Alınlıksız evlerde çatı hizasında bazı evlerde silmeli, bazı evlerde de iki kademeli konsollu süsleme kuşaklarına yer verilmiştir. Fazla geniş olmayan saçaklar tüm evlerde karşımıza çıkmaktadır. Evlerin içindeki tavan kubbeli veya kubbesiz nasıl olursa olsun, geleneksel Türk Evlerinde (Kuban, 1995b:245) olduğu gibi, çatılar dışa bir, iki, üç veya dört eğimli kırma şekilde yansıtılmış ve genellikle marsilya bazen de alaturka kiremitle kaplanmıştır.

Geleneksel konutlar tüm elemanlarıyla, İslami düşüncenin yaşama düzenine getirdiği genelleşmiş özelliklere uygun olarak şekillenmişlerdir. Kat düzeni, avlu, taşlık, sofa, odalar ve oda elemanlarında belirgin olarak karşımıza çıkan (Sözen, 2006:44, Küçükerman, 1973:24, Kuban, 1995a:227) bu özellik; Bolvadin'de

evlere girişlerinin, genellikle haremlik-selamlık esasına uygun şekilde iki cephede farklı kapılardan yapılmasını sağlamıştır. Bazen de alt ve üst kata girişler, aynı cephede aynı hizada ancak ayrı kapılardandır. Aynı hizada alttaki tek kanatlı kapı, bodrum katta taşlığa açılmaktadır. Taş basamaklı ve demir korkuluklu merdivenden çıkılan ana giriş kapısı sofaya girişi sağlamaktadır. Tek girişli evlerde ana giriş kapısı taşlığa açılmaktadır. Çift kanatlı ana giriş kapısının üstü pencerelidir ve kitabeler genellikle bu bölümde bulunmaktadır. Ahşap veya demirden yapılmış kapılar direk sokağa açılmaktadır. Evlere farklı kapılardan giriş uygulaması Eskişehir Evlerinde de karşımıza çıkmaktadır (Karpuz, 1990: 162, Parsana, 1991:78, Sayan, 2009:106, 146).

Foto. 32. Bolvadin Evlerine rnekler 3

Foto. 33. Taşlık rneği

Gündelik işlerin etrafında şekillendiği avlunun olmadığı evlerde veya soğuk havalarda avlu işlevi, evin giriş veya merdivenlerle inilen bodrum katındaki taşlığa yüklenmiştir. Zemini taş döşeli bu bölüm mutfak, kiler, depo, odunluk, tuvalet, ahır, samanlık ve hizmetli odaları gibi evin servis hizmetlerine ayrılmıştır. Üst katlar yaşam alanı olarak düzenlenmiştir. Üç katlı evlerde, üst kat planını yansıtan ara kat kısım daha çok kullanılmaktadır. Dış cephedeki simetri, içte oda düzenine de yansıtılmış ve odalar genellikle karşılıklı yerleştirilmiştir. Sofa ve odaların sokağa bakan duvarlarına açılan çok sayıda pencere, aydınlık bir mekân oluşturmaktadır. Konuklara verilen önemin

bir göstergesi olan ve en çok ışık alan bölüme yerleştirilen başoda, geleneksel Türk evlerinde olduğu gibi (Sözen, 2006:93), Bolvadin'de de evin en büyük ve özenli odasıdır. Başoda kapılarında bazen çift kanat kullanılmakla birlikte oda kapıları ahşap, tek kanatlı ve tablalı düzendedir. Başoda da dâhil tüm odalarda genellikle gusülhane ve yüklük bölümlerinden oluşan dolaplara yer verilmiştir. Ocaklara hemen hemen her odada yer verilmiş ve süslenmiştir. Bu da ocaklara ayrı bir önem verildiğini göstermektedir. Her evde çoğu zaman odanın ocağın karşısındaki duvarında karşımıza çıkan çiçeklikler, Bolvadin evlerinin vazgeçilmezlerindedir. Sofada da kullanılan çiçeklikler evin içteki ince duvarlarına ve 10-15 cm. derinliğinde yapılmışlardır. Yerleri değişmekle birlikte aynı oda düzenini yansıtan ocaklar, çiçeklikler ile yüklük ve gusülhanenin yer aldığı dolaplar, yakın çevreden Denizli (Küçük ve Aksakal, 2006: 23), Muğla (Kunduracı, 2007:125), Kayseri (İmamoğlu, 1992:166), Uşak (Sayan, 1997:28), Eskişehir Sivrihisar (Sayan, 2009:68) Evlerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Foto. 34. Zeminin Taş Duvarı

Foto. 35. Boyra

Foto. 36. ieklik

Anadolu Türk Evlerinde, ev içinde kullanılabilirlik sınırları dışında kalan ve göze hitap eden tavanlar, odanın önemine ve ev sahibinin isteklerine göre farklı Őekillerde yapılmışlardır (Küçükerman, 1973:106, Küçükerman ve Güner, 1995:123, Yıldırım ve Hidayetoğlu, 2006: 332). Bolvadin'de sofa ve oda tavanları süslemesiz veya oldukça sade süslemeli olarak yapılırken başoda tavanlarına ayrı bir önem verildiği ve özenle süslendiği grlmektedir. Yörede boyra olarak adlandırılan merteklerin üstünü kapatan hasırdan oluşan örtü sistemiyle, cumba altları ve alt katlar gibi daha az önem verilen tavanlarda

karşılaşmaktadır. Özellikle üst katlarda düz veya süslemeli ahşap tavanların yanında alçıdan yapılmış kubbeli tavanlara da rastlanmaktadır. İstanbul Amcazade Hüseyin Paşa Yalısı divanhanesi (1700), kubbeli tavanların erken tarihli örneklerinden biridir (Kuban, 1995:83).

İç mekânda alçı süslemeler çiçeklik, ocak ve tavanlarda, ahşap süslemeler tavanlarda yoğunlaşmaktadır. Süslemelerde uçları volütlerle sonlanan rumili kıvrık dallar, yine kıvrık dalların oluşturduğu elibelinde motifleri, altıgen gülçeler, güneş ve şua motifleri kullanıldığı görülmektedir. Alçı süslemede kabartma, ahşap süslemede eğmeçli ahşap işi ve ajur yapıştırma teknikleri kullanılmıştır.

Son olarak, giriş katlarının sokak seviyesinden biraz yüksekte ve demir parmaklıklı birden çok pencereye sahip olması, çatkı yönteminin duvarlara uygulanmasıyla açılan bol sayıda, ikili veya üçlü grup pencereler, yanlarındaki pencerelerle düzenlenen girişler, kafa pencereleri olan kapılar batı etkilerini göstermektedir (Sözen, 2001:50, Kuban, 1995:96). Cephelerde eğri yüzeylerin azalması, süslemede yalınlık, vurgulanan kilit taşları, yarım gömme ahşap plastırlar, üçgen alınlık konutlarda, birçok üslubun ayrıntılarını bir araya getiren, neoklasik etkiler uyandırmaktadır. Bununla birlikte eski kent dokusu, yapıların mekânsal ve boyutsal özelliklerinin devamı, cumbalar ve çıkmalar, kafesler, süslemelerde kullanılan rumi, palmet, elibelinde vb. motiflerin varlığı, değişen dönem özelliklerine ayak uyduran ama aynı zamanda eskiyi devam ettiren bize özgü geleneksel mimariyi yansıtmaktadır. Bu açıdan Bolvadin İlçesi, gerek evler gerekse sokak dokusu açısından bozulmadan günümüze gelebilmiş nadide örneklerdendir. Çok azının içine girebildiğimiz, çizim ve fotoğraflarla belgeleyebildiğimiz bu güzel örnekler, tescilli olmalarına karşın yaşam koşullarına bağlı olarak yeni mimari yapıların tercih edilmesi, malzemenin

dayanıksızlığı vb. etmenlerden dolayı gün geçtikçe kendi kaderine terk edilmekte ve hızlı bir şekilde yok olmaktadır. Geç dönem Osmanlı konut mimarisinin güzel örneklere olan bu evlere, Safranbolu, Kula, Őirince vb. evleriyle ünlü ilçelerde olduğu gibi, gereken önem gösterilmeli ve yok olmalarının önüne bir an önce geçilmelidir.

KAYNAKÇA

AKIN, N. (2008). Ev. A. Gevgilili, B. Özer, D. Hasol (Ed.). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. 1. (s.497-499). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

ALTUNCAN, M. (2003). Geleneksel Niğde Evleri, Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi. 3. 57- 64.

BEKTAŞ, C. (2005). Halk Yapı Sanatından Bir Örnek Akşehir Anadolu Evleri Dizisi. 5. İstanbul: Bileşim Yayınevi.

BOZKURT, G. (2013). 19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 62/2. 37-70.

CEYLAN, O. (1997). Geleneksel Alanya Evleri. Art Decor 5/57, 76- 87.

CÖMERTLER AKTUĞ, E. (2016). Büyük Menderes Havzası Osmanlı Dönemi Geleneksel Konut Mimarisinde Ahşap Süsleme. Doktora Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van.

ÇETİN, Y. (2007). Sakarya ve Çevresinden Ev Örnekleri. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi. 19. 67- 103.

DEMİRCİ, D. (2011). Isparta Evleri, Isparta: T.C. Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları-7

ELDEM, S. H. (1984). Türk Evi Osmanlı Dönemi. I. İstanbul: Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı.

EVLİYA ÇELEBİ. (1984). Evliya Çelebi Seyahatnamesi. IX. Mümin Çevik vd. (Haz.) İstanbul: Üçdal Neşriyat.

GÜNAY, R. (1998). Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri. İstanbul: Yem Yayın.

GÜNDÜZ, S. (1986a). Afyon Kentsel Sit Alanı Üzerine. Beldemiz. 6. 6-7.

GÜNDÜZ, S. (1986b). Afyon Evleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Beldemiz. 8. 17-19.

İLASLI, A., ÜYÜMEZ, M., KAYA, F. (2004). Afyon'da Mimari, M. Uyan, İ. Yüksel, N. Avşar (Haz.). Anadolu'nun Kilidi Afyon (s.188-231). Afyon: Afyon Valiliği.

İMAMOĞLU, V. (1992). Geleneksel Kayseri Evleri, Ankara: Halkbank Kültür Yayınları.

KARPUZ, H. (1990). Eskişehir Evlerinin Mimari Özellikleri. Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi. 65. 161-169.

KERMAN, Z. (2002). Evliya Çelebi'ye Göre Afyonkarahisar. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. IV/1. 17- 22.

KUBAN, D. (1995a). Türk Ev Geleneği Üzerine Gözlemler. N. Başgelen (Ed.) Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler, (s.225-240). İstanbul:

KUBAN, D. (1995b). Türk "Hayat"lı Evi. İstanbul: T.C. Ziraat Bankası Yayınları.

KUNDURACI, O. (2007). Muğla- Yatağan Çevresindeki Türk Devri Mimarisi ve El Sanatları. Muğla: Muğla Valiliği.

KÜÇÜK, B., AKSAKAL, N. (2006). Tarihi ve Kültürel Dokusu ile Denizli Evleri. Denizli: Denizli Belediyesi Kültür Yayınları-2

KÜÇÜKERMAN, Ö. (1973). Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar. İstanbul: Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayını.

KÜÇÜKERMAN, Ö., GÜNER, Ş. (1995). Anadolu Mirasında Türk Evleri, İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

KÜPELİ, Ö. (2000). Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Bolvadin Şehri. M. Sarlık (Haz.). V. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri:13-14 Nisan 2000-

Afyonkarahisar: Bildiriler. (s.115-132). Afyonkarahisar: Afyonkarahisar Belediyesi Yayınları.

KÜRÜM, M. (1995). Türk Ev Mimarisinde Tire Evleri. Ege Mimarlık. 5/15. 56- 59.

MERİÇ, A. (1995). Afyon ve Çevresi Eski Evleri ve Süslemeleri. E. E. Sarlık, M. Sarlık (Haz.). IV. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri:29-30 Eylül 1995-Afyonkarahisar: Bildiriler. (s.40-43). Afyonkarahisar: Afyonkarahisar Belediyesi Yayınları-7.

OLCAY UÇKAN, B. Y., UÇKAN, E. (2002). Eskişehir Odunpazarı Evleri. Eskişehir: T.C. Kültür Bakanlığı.

ÖZTANK, N. (2005). Afyonkarahisar Kenti Geleneksel Ahşap Konutları. Ege Mimarlık. 3/55. 24- 27.

ÖZTANK, N. (2013). Afyonkarahisar Geleneksel Konut Mimarisi ve Sokak Dokusunun Analizi. Ege Mimarlık. 2/84. 44- 49.

PARSANA, H. (1991). Bolvadin'deki Türk Devri Yapıları. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

SAYAN, Y. (1997). Uşak Evleri. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

SAYAN, Y. (2009). Sivrihisar Evleri. İzmir: Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü.

SEL, H. (2001). Afyonkarahisar'da Sivil Mimari. İ. Küçükkurt, M. Uyan, M. Karazeybek, L. Daşdemir, Y. İlgar (Haz.). Afyonkarahisar Kütüğü. I. (s.427-438). Afyonkarahisar: Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Yayınları.

SÖZEN, M. (2001). Türklerde Ev Kültürü. İstanbul: Türk Hava Yolları.

SÖZEN, M. (2006). Gelenekten Geleceğe Anadolu'da Yaşama Kültürü. İstanbul: Creative.

ŐAHİN, G. (2002). XVII. Yüzyılın Sonlarında Afyonkarahisar Sancağının İdari ve Fiziki Yapısı. Tarih İncelemeleri Dergisi. XVII/2, 39-57.

TEKTAŐ, M. (1984). Hazeranlar Konağı. İlgı, 18/40. 29- 31.

TOSUN, S. (Basımda). Bolvadin Turizm Rehberi. Bolvadin: Bolvadin Kaymakamlığı.

YILDIRIM, K., KAHRAMAN, N., HİDAYETOĞLU, M. L. (2006). Geleneksel Afyonkarahisar Evlerine Ait Kapıların İncelenmesi. N. Yılmaz, E. Anmac, G. Karavar (Ed.). 9. Uluslararası Geleneksel Sanatlar Sempozyumu: 16-18 Ekim 2006-İzmir. (s.342- 352). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.

YILDIRIM, K., HİDAYETOĞLU, M. L. (2006). Geleneksel Türk Evi Ahşap Tavan Süsleme Özelliklerinin ve Yapım Tekniklerinin Çeşitliliğı Üzerine Bir İnceleme. N. Yılmaz, E. Anmac, G. Karavar (Ed.). 9. Uluslararası Geleneksel Sanatlar Sempozyumu: 16-18 Ekim 2006-İzmir. (s.332- 341). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.